

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Stijl en politiek. Een taalkundig-stilistische benadering van Nederlandse parlementaire toespraken

Leeuwen, M. van

Citation

Leeuwen, M. van. (2015, April 16). *Stijl en politiek. Een taalkundig-stilistische benadering van Nederlandse parlementaire toespraken. LOT dissertation series*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/32770>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/32770>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/32770> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Leeuwen, Maarten van

Title: Stijl en politiek. Een taalkundig-stilistische benadering van Nederlandse parlementaire toespraken

Issue Date: 2015-04-16

Bibliografie

- Aalberts, C. (2012). *Achter de PVV. Waarom burgers op Geert Wilders stemmen*. Delft: Eburon.
- Aalberts, C. & K. Brants (2005). Met Bridget en Katja de politiek in. Lijsttrekkers op zoek naar de jonge kiezer. In K. Brants & P. van Praag (red.): *Politiek en media in verwarring. De verkiezingscampagnes in het lange jaar 2002*. Amsterdam: Het Spinhuis, 133-151.
- Acton, K.A. & C. Potts (2014). That straight talk: Sarah Palin and the sociolinguistics of demonstratives. *Journal of Sociolinguistics* 18(1), 3-31.
- Aerts, R. (2009). *Het aanzien van de politiek. Geschiedenis van een functionele fictie*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.
- Anbeek, T. & A. Verhagen (2001). Over stijl. *Neerlandistiek.nl* 1(1), 1-26.
- Andeweg, B. & J. de Jong (2004). *De eerste minuten. Attentum, benevolum en docilem parare in de inleiding van toespraken*. Den Haag: SDU Uitgevers.
- Andeweg, B., J. de Jong & M. Wackers (2009). 'Het einde is nabij.' Het effect van slotaankondiging in toespraken op waardering en retentie. In W. Spoor, M. Onrust, & J. Sanders (red.): *Studies in taalbeheersing 3*. Assen: Van Gorcum, 31-42.
- Bakema, P., P. Defour en D. Geeraerts (1993). De semantische structuur van het diminutief. *Forum der Letteren* 34(2), 121-137.
- Baker, P., C. Gabrietalos, M. Khosraviniq e.a. (2008). A useful methodological synergy? Combining critical discourse analysis and corpus linguistics to examine discourses of refugees and asylum seekers in the UK press. *Discourse & Society* 19(3), 273-306.
- Bal, M. (1990). *De theorie van vertellen en verhalen. Inleiding in de narratologie*. Vijfde druk. Muiderberg: Coutinho.
- Bhatia, V.K. (2004). *Worlds of Written Discourse. A Genre-Based View*. Londen [etc.]: Continuum.
- Biber, D. (1988). *Variation across Speech and Writing*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Biber, D. & S. Conrad (2009). *Register, genre, and style*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- Biber, D., S. Conrad & R. Reppen (1998). *Corpus Linguistics, Investigating Language Structure and Use*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Biber, D. & B. Gray (2013). Being Specific about Historical Change: The Influence of Sub-Register. *Journal of English Linguistics* 41(2), 104-134.
- Biber, D. & E. Finegan (1989). Drift and the evolution of English style: a history of three genres. *Language* 65(3), 487-517.

- Blas Arroyo, J.L. (2000). Mire usted Sr. González... Personal deixis in Spanish political-electoral debate. *Journal of Pragmatics* 32(1), 1-27.
- Blommaert, J. (2005). *Discourse: a critical introduction*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- Boogaart, R. (2009). *Taalpuin. Vaktaal, Tijdschrift van de LVVN* 22(3/4), 10-11.
- Bootsma, P. & C. Hoetink. *Over lijken. Ontoelaatbaar taalgebruik in de Tweede Kamer*. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
- Bosch, A. van den, G.J. Busser, W. Daelemans, e.a. (2007). An efficient memory-based morphosyntactic tagger and parser for Dutch. In F. van Eynde, P. Dirix, I. Schuurman e.a. (red.): *Selected Papers of the 17th Computational Linguistics in the Netherlands Meeting*. Leuven, 99-114.
- Bosma, M. (2010). *De schijn-élite van de valse munters. Drees, extreem rechts, de sixties, nuttige idioten, Groep Wilders en ik*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.
- Bovens, M. & F. Hendriks (2008). Pacificatie én polarisatie. *de Volkskrant*, 20 oktober.
- Braet, A. (2007). *Retorische kritiek. Overtuigingskracht van Cicero tot Balkenende*. Den Haag: Sdu Uitgevers.
- Broer, T. & B. Nienhuis (2008). Het politieke landschap dreigt te versplinteren. *Vrij Nederland*, 13 september.
- Bruijn, H. de (2010). *Geert Wilders in debat. Over de framing en reframing van een politieke boodschap*. Den Haag: Uitgeverij LEMMA.
- Burger, P. & J. de Jong (2009). *Handboek stijl. Adviezen voor aantrekkelijk schrijven*. Tweede druk. Groningen [etc.]: Noordhoff Uitgevers.
- Burgers, C. & M. van Mulken (2013). Het ironische spectrum. Een overzicht van onderzoek naar het begrip en de retorische effecten van verbale ironie. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 35(2), 183-202.
- Carter, R. & W. Nash (1990). *Seeing Through Language. A Guide to Styles of English Writing*. Oxford: Basil Blackwell.
- Charteris-Black, J. (2014). *Analysing Political Speeches. Rhetoric, Discourse and Metaphor*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2011). *Politicians and rhetoric, the persuasive power of metaphor*. Tweede druk. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Cheung, H. & S. Kemper (1992). Competing complexity metrics and adults' sentence production. *Applied Psycholinguistics* 13(1), 53-76.
- Chilton, P. (2004). *Analysing Political Discourse. Theory and Practice*. Londen [etc.]: Routledge.
- Clement, M. (1997). *Josepha Mendels, taal en tijd*. Proefschrift Universiteit van Amsterdam. Faculteit der Letteren.
- Corbett, E.P.J. (1990). *Classical Rhetoric for the Modern Student*. Derde editie. Oxford [etc.]: Oxford University Press.
- Cornelis, L. (2003). Ajax is the agent. Subject versus passive agent as an indicator of the journalist's perspective in soccer reports. In: T. Ensink & C. Sauer

- (red.): *Framing and Perspectivising in Discourse*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 171-190.
- Cramer, J. (2010). 'Do we really want to be like them?': Indexing Europeanness through pronominal use. *Discourse & Society* 21(6), 619-637.
- Croft, W. (2009). Toward a social cognitive linguistics. In V. Evans & S. Pourcel (red.): *New Directions in Cognitive Linguistics*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 395-420.
- Dancygier, B. & E. Sweetser (2012). *Viewpoint in language. A multimodal perspective*. Cambridge: Cambridge University Press.
- De Fina, A. (1995). Pronominal choice, identity, and solidarity in political discourse. *Text* 15(3), 379-410.
- De Landtsheer, C., L. Kalkhoven & L. Broen (2011). De beeldspraak van Geert Wilders, een Tsunami over Nederland? *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap* 39(4), 5-20.
- Dieltjens, S. (2007). *Het gebruik van de wij-vorm in Belgische tweetalige top-downcommunicatie*. Proefschrift KU Leuven.
- Dienst Verslag en Redactie (2011). Naschrift op ingezonden brief 'Nuances in Kamerverslagen'. *Onze Taal* 80(11), 311.
- Dirven, R., F. Polzenhagen & H. Wolf (2007). Cognitive Linguistics, Ideology, and Critical Discourse Analysis. In D. Geeraerts & H. Cuykens (red.): *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford [etc.]: Oxford University Press, 1222-1240.
- Donk, W.B.H.J van de, L. Hancher, P.A.H van Lieshout e.a. (2006). *Dynamiek in islamitisch activisme. Aanknopingspunten voor democratisering en mensenrechten*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Douma, P. (1994). Wees zo concreet mogelijk. Schrijfadvisers over concreet en abstract taalgebruik. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 16(1), 16-31.
- Douwes, D. & R. Meerhof (2007). Gemeenten te laat met wijkplannen. Kamer en gemeenten in verwarring over eisen aan plannen voor 40 'Vogelaarwijken'. *de Volkskrant*, 1 oktober.
- Ducrot, O. (1996). *Slovenian Lectures: Argumentative Semantics/Conférences Slovènes: Sémantiques argumentatives*. Red. Igor Ž. Žagar. Ljubljana: ISH Inštitut za humanistične študije Ljubljana.
- Duszak, A. (2002). Us and Others: An introduction. In A. Duszak (red.): *Us and Others. Social identities across languages, discourses and cultures*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 1-28.
- E-ANS. Elektronische versie van: W. Hasereyn, K. Romijn, G. Geerts e.a. (red.) (1997): *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Tweede, geheel herziene druk. Groningen [etc.]: Martinus Nijhoff Uitgevers. <http://ans.ruhosting.nl>.
- Eindhovens Dagblad (2003). Johan Friso geen troonopvolger. *Eindhovens Dagblad*, 11 oktober.

- Ensink, T. (2009). De aansprakelijkheid voor citaatinhoud, Een vergelijkende analyse van de beoordeling van citaat in Nederlandse jurisprudentie. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 31(1), 39-69.
- Ensink, T. (1992). *Jenninger: de ontvangst van een Duitse rede in Nederland. Een tekstwetenschappelijke en communicatiewetenschappelijke analyse*. Amsterdam: Thesis Publishers.
- Fagel, S. (2015). *De stijl van gewoon proza*. Proefschrift Universiteit Leiden. Ridderkerk: Ridderprint.
- Fagel, S., M. van Leeuwen & R. Boogaart (2011). Chaos en subjectiviteit. Een analyse van de stijl van Maarten Biesheuvel en Jan Arends. *Spiegel der Letteren* 53(2), 183-217.
- Fagel, S., N. Stukker & L. van Andel (2012). Hoe telbaar is stijl? Een kwantitatieve analyse van observatie en participatie in de stijl van Arnon Grunberg. *Nederlandse Letterkunde* 17(3), 178-203.
- Fahnestock, J. (2011). *Rhetorical Style. The Uses of Language in Persuasion*. Oxford [etc.]: Oxford University Press.
- Fahnestock, J. (2009). Quid pro nobis. Rhetorical stylistics for argument analysis. In F. H. van Eemeren (red.): *Examining Argumentation in Context. Fifteen Studies on Strategic Maneuvering*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 191-220.
- Fairclough, N. (2001). *Language and Power*. Tweede editie. Londen [etc.]: Longman.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge [etc.]: Polity Press.
- Fairclough, N., J. Mulderrig & R. Wodak (2011). Critical Discourse Analysis. In T.A. van Dijk (red.): *Discourse Studies. A Multidisciplinary Introduction*. Tweede editie. Los Angeles [etc.]: Sage, 357-378.
- Fauconnier, G. (1997). *Mappings in thought and language*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press
- Fauconnier, G. & E. Sweetser (red.) (1996). *Spaces, Worlds, and Grammar*. Chicago [etc.]: The University of Chicago Press.
- Fausey, C.M. & L. Boroditsky (2010). Subtle linguistic cues influence perceived blame and financial liability. *Psychonomic Bulletin & Review* 17(5), 644-650.
- Fausey, C.M. & T. Matlock (2010). Can Grammar Win Elections? *Political Psychology* 32(4), 563-574.
- Fennema, M. (2010). *Geert Wilders, Tvenaarsleerling*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics*. Vierde druk. Los Angeles [etc.]: Sage.
- Fish, S. (1980). What Is Stylistics and Why Are They Saying Such Terrible Things About It? In S. Fish (red.): *Is There a Text in This Class? The Authority of Interpretative Communities*. Cambridge [etc.]: Harvard University Press, 68-96.
- Fleischman, S. (1990). *Tense and Narrativity. From Medieval performance to modern fiction*. Austin: University of Texas Press.
- Fowler, R. (1991). *Language in the News. Discourse and Ideology in the Press*. Londen: Routledge.

- Fowler, R. & G. Kress (1979). Critical Linguistics. In R. Fowler, B. Hodge, G. Kress (etc.) (red.): *Language and Control*. Londen [etc.]: Routledge & Kegan Paul, 185-213.
- Fraser, B. (2010). Hedging in political discourse: The Bush 2007 press conferences. In U. Okulska & P. Cap (red.): *Perspectives in Politics and Discourse*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 201-214.
- Frissen, P. (2009). Tussen politiek leider en burger hoort een kloof te zijn. *NRC Handelsblad*, 12 december.
- Gallois, C., T. Ogay, T., & H. Giles (2005). Communication accommodation theory: A look back and a look ahead. In W. Gudykunst (red.): *Theorizing about intercultural communication*. Thousand Oaks, CA: Sage, 121-148.
- Gerechthof Amsterdam (2009). Hof Amsterdam beveelt de strafvervolgving van het Tweede Kamerlid Geert Wilders. *Gerechthof Amsterdam*, LJN: BH0496, 21 januari.
- Giles, H. (2008). Communication Accommodation Theory. In L. A. Baxter & D.O. Braithwaite (red.): *Engaging Theories in Interpersonal Communication, Multiple Perspectives*. Los Angeles [etc.]: Sage, 161-173.
- Giles, H., J. Coupland & N. Coupland (red.) (1991). *Contexts of Accommodation: developments in applied sociolinguistics*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- Giles, H., J. Fortham, R. Dailey, e.a. (2006). Communication Accommodation: Law Enforcement and the Public. In R.M. Dailey & B. A. Le Poire (red.): *Applied Interpersonal Communication Matters. Family, Health & Community Relations*. New York: Peter Lang, 241-270.
- Givon, T. (1984). *Syntax, A Functional-typological introduction. Volume II*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins.
- Gorp, B. van & M. van der Goot (2009). Van Frankenstein tot de Goede Moeder: de inzet van frames in de strategische communicatie over duurzaamheid. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap* 37(4), 303-316.
- Graaf, A. de (2010). *Narrative persuasion: The role of attention and emotion*. Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen.
- Graaf, A. de, J. Sanders, H. Beentjes e.a. (2007). De rol van identificatie in narratieve overtuiging. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 29(3), 237-250.
- Grandia, B. (2010). Taal Wilders doet mij denken aan jaren '30. *Trouw*, 12 januari.
- Groot, K. de (2010). Wilders, een areligieuze islambestrijder. *Reformatisch Dagblad*, 25 mei.
- Haafte, T. van (2011). Parliamentary Debate and Political Culture: The Dutch Case. In T. van Haafte, H. Jansen, J. de Jong e.a. (red.): *Bending Opinion. Essays on persuasion in the public domain*. Leiden: Leiden University Press, 349-368.
- Haan, F. (1999). Economische rugwind geeft Zalm een luxeprobleem, een begrotingsoverschot dreigt. *de Volkskrant*, 17 september.

- Haan, S. de (1992) “Vul de bon in en win een reis!” Over imperatieven in reclameteksten. In E.G. Schermer-Vermeer, W.G. Klooster & A.F. Florijn (red.): *De kunst van de grammatica. Artikelen aangeboden aan Frida Balk-Smit Duytzenkunst bij haar afscheid als hoogleraar Taalkunde van het Hedendaags Nederlands aan de Universiteit van Amsterdam*. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, 95-109.
- Hakam, J. (2009). The ‘cartoons controversy’: a Critical Discourse Analysis of English-language Arab newspaper discourse. *Discourse & Society* 20(1), 33-57.
- Halliday, M.A.K. (1971). Linguistic structure and literary style. An inquiry into the language of William Golding’s *The Inheritors*. In S. Chatman (red.): *Literary Style: A Symposium*. New York [etc.]: Oxford University Press, 330-365.
- Hamer, M. (2009). Solidariteit: van Drees tot nu. Speech PvdA-fractievoorzitter Mariëtte Hamer op het Dreeshuis, 1 juli 2009.
- Hamilton, C. (2008). Applied rhetoric and stylistics in Anglo-Saxon countries in the 20th and 21st centuries. In U. Fix, A. Gardt & J. Knape (red.): *Rhetoric and Stylistics: an International Handbook of Historical and Systematic Research*. Berlijn: Mouton de Gruyter, 550-569.
- Handelingen der Staten Generaal (2011). Dertigledendebat over de beschuldiging van corruptie door de directeur van de centrale bank aan het adres van de minister-president van Curaçao, 29 juni 2011. *Handelingen der Staten Generaal, Tweede Kamer, zittingsjaar 2010-2011*, TK 99 12-102.
- Handelingen der Staten Generaal (2008). Verantwoordingsdebat over het jaar 2007 en de rapporten van de Algemene Rekenkamer bij de jaarverslagen (31444, 31445, 31472) en de Verantwoordingsbrief 2007. *Handelingen der Staten Generaal, Tweede Kamer, zittingsjaar 2007-2008*, TK 87 6160-6225.
- Handelingen der Staten Generaal (2007). De Algemene politieke beschouwingen naar aanleiding van de Miljoenennota voor het jaar 2008 (31200). *Handelingen der Staten Generaal, Tweede Kamer, zittingsjaar 2007-2008*, TK 2 42-77.
- Heerma van Voss, S. (2008). Nu gaf Vogelaar wél antwoord. Minister krijgt forse kritiek van Kamer om wijkenaanpak. *Nrc.Next*, 24 april.
- Heerma van Voss, S. & F. Wester (2008). ‘Segregatie hoeft geen probleem te zijn.’ Ella Vogelaar, minister van Wonen, Wijken en Integratie. *NRC Handelsblad*, 16 februari.
- Hoeken, H. (2009). Narratieve evidentie, levendigheid en overtuigingskracht. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 31(3), 169-184.
- Holleman, B., N. Kamoen & C. de Vreese (2013). Stemadvies via internet: antwoorden, attitudes en stemintenties. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 35(1), 25-46.

- Holleman, B. & H. Pander Maat (2009). The pragmatics of profiling: Framing effects in text interpretation and text production. *Journal of Pragmatics* 41(11), 2204-2221.
- Hoorn, F. van (2007). Ophef over taalgebruik Wilders is hypocriet. *Elsevier*. <http://www.elsevier.nl/Algemeen/blogs/2007/9/Ophef-over-taalgebruik-Wilders-is-hypocriet-ELSEVIER137931W/>.
- Hustinx, L. & E.E. de Wit (2012). Kunnen levendige getuigenissen je achter de tralies doen belanden? Een experimenteel onderzoek naar het effect van taalgebruik op oordelen over schuld bij leken en 'experts'. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 34(3), 213-228.
- Ilie, C. (2010). Strategic uses of parliamentary forms of address: The case of the U.K. Parliament and the Swedish Riksdag. *Journal of Pragmatics* 42(4), 885-911.
- Janssen, D., F. Jansen & G. de Pater (2008). Wel moge het U bekomen, Hoe waarden bevindelijke Nederlandse aanspreekvormen in teksten? *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 30(2), 157-173.
- Janssen, D. & N. Mulder (2009). De taal van de onderbuik. *Onze Taal* 78(12), 344-346.
- Jagers, J. & S. Walgrave (2007). Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium. *European Journal of Political Research* 46(3), 319-345.
- Jeffries, L. (2010). *Critical Stylistics. The Power of English*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Jeffries, L. & D. McIntyre (2010). *Stylistics*. Cambridge [etc.]: Cambridge University Press.
- Jong, A. de (2010). Pechtold bloeit in tegenpositie. *Reformatorisch Dagblad*, 19 mei.
- Jong, J. de (2011). Houwdegen en floret. Retorische strategieën van het triumviraat Rutte, Verhagen en Wilders. *Ons Erfdeel* 54(2), 108-117.
- Jong, J. de & M. van Leeuwen (2011). Pianostemmers in estafettedienst. De stenografische verslagen van Kamerdebatten. *Onze Taal* 80(9), 224-227.
- Joosten, C. (2008). Taal en stijl van de straat. *Elsevier* 64(34), 16.
- Joris, W., L. d'Haenens, B. Van Gorp e.a. (2013). De eurocrisis in het nieuws. Een framinganalyse van de verslaggeving in Vlaamse kranten. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap* 41(2), 162-183.
- Joustra, W. (2010). Wie hapt er samen met Pechtold op Paars Plus? *Leeuwarder Courant*, 25 mei.
- Kammer, C. & A. Reerink (2007). Gezocht: de grens van het grove. *NRC Handelsblad*, 20 september.
- Kemper, S., J.D. Jackson, H. Cheung e.a. (1993). Enhancing older adults' reading comprehension. *Discourse Processes* 16(4), 405-428.
- Kraf, R. & H. Pander Maat (2009). Leesbaarheidsonderzoek: oude problemen, nieuwe kansen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 31(2), 97-123.

- Krouwel, André (2007). Helderheid, overtuigingskracht en humor. *Kennislink.nl*. <http://www.kennislink.nl/publicaties/helderheid-overtuigingskracht-en-humor>.
- Kuitenbrouwer, J. (2010). *De woorden van Wilders & hoe ze werken*. Amsterdam: De Bezige Bij.
- Laan, C. van der (2007). Vogelaar: Islam wordt deel van onze cultuur. 'Weg met de angst voor de islam'. *Trouw*, 13 juli.
- Lagerwerf, L. (2000). Boekbespreking van Niels van der Mast (1999). Woordenwisselingen. Een onderzoek naar de manier waarop schrijvers consensus over beleidsteksten bewerkstelligen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 22(1), 75-80.
- Lakoff, G. & M. Johnson (1980). *Metaphors we live by*. Chicago [etc.]: The University of Chicago Press.
- Lammerts, A. & A. Verhagen (1994). De oorlog in de krant. In A. Maes, P. van Hauwermeiren & L. van Waes (red.): *Perspectieven in taalbeheersingsonderzoek*. Dordrecht: ICG Publications, 375-384.
- Land, J. (2009). *Zwakke lezers, sterke teksten? Effecten van tekst- en lezerskenmerken op het tekstbegrip en de tekstwaardering van vmbo-leerlingen*. Delft: Eburon.
- Langacker, R.W. (2008). *Cognitive Grammar. A Basic Introduction*. Oxford [etc.]: Oxford University Press.
- Langacker, R.W. (2000). Why a mind is necessary. Conceptualization, grammar and linguistic semantics. In L. Albertazzi (red.): *Meaning and Cognition, A multidisciplinary approach*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 25-38.
- Langacker, R.W. (1991). *Foundations of Cognitive Grammar. Volume II: Descriptive Application*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, R.W. (1990). *Concept, image, and symbol. The cognitive basis of grammar*. Berlijn: Mouton de Gruyter.
- Leech, G. & M. Short (2007). *Style in Fiction. A Linguistic Introduction to English Fictional Prose*. Tweede editie. Harlow [etc.]: Pearson Longman.
- Leeuwen, M. van (2014). Systematic stylistic analysis. The use of a checklist. In B. Kaal, I. Maks & A. van Elfrinkhof (red.): *From Text to Political Positions. Text analysis across disciplines*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 225-244.
- Leeuwen, M. van (2012). Stijl en grammatica. Complementatie in politieke speeches. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 34(1), 54-73.
- Leeuwen, M. van (2009). Het hoofdzinnenbeleid van Wilders. Over de stijl van Geert Wilders en Ella Vogelaar. *Tekstblad* 15(2), 6-11.
- Leeuwen, T. van (2006). Critical Discourse Analysis. In K. Brown (red.): *Encyclopedia of Language & Linguistics*. Tweede editie. Oxford: Elsevier, 707-719.
- Lentz, L.R. & H. Pander Maat (2010). Een leesbare bijsluiters. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 32(2), 128-151.
- Levin, I.P. & J.G. Gaeth (1988). Framing of attribute information before and after consuming the product. *Journal of Consumer Research* 15(3), 374-378.

- Levin, I.P., S.L. Schneider & G.J. Gaeth (1998). All frames are not created equal: a typology and critical analysis of framing effects. *Organizational Behavior and Human Decision Processes* 76(2), 149–188.
- Levin, I.P., S.K. Schnittjer & S.L. Thee (1988). Information Framing Effects in Social and Personal Decisions. *Journal of Experimental Social Psychology* 24(6), 520-529.
- Lezerspanel AD (2009). Het AD Lezerspanel reageert op de stelling: Wilders kan meer dan dertig zetels halen. *Algemeen Dagblad*, 7 maart.
- Maalej, Z.A. (2012). The ‘Jasmine Revolt’ had made the ‘Arab Spring’: A critical discourse analysis of the last three speeches of the ousted president of Tunisia. *Discourse & Society* 23(6), 679-700.
- Machin, D. & A. Mayr (2012). *How To Do Critical Discourse Analysis, A Multimodal Introduction*. Los Angeles [etc.]: Sage.
- Maitland, K. & J. Wilson (1987). Pronominal selection and ideological conflict. *Journal of Pragmatics* 11(4), 495-512.
- Mann, M.C. & Thompson, S.A. (1988). Rhetorical structure theory: Toward a functional theory of text organization. *Text*, 8(3) 243-281.
- Mautner, G. (2009). Checks and balances: how corpus linguistics can contribute to CDA. In R. Wodak & M. Meyer (red.): *Methods of Critical Discourse Analysis*. Londen [etc.]: Sage Publications, 122-143.
- Moberg, U. & G. Eriksson (2013). Managing ideological differences in joint political press conferences: A study of the strategic use of the personal pronoun ‘we’. *Journal of Language and Politics* 12(3), 315-334.
- Mul, J. de (2009). Populisme in Nederland. De echte wil van het volk bestaat niet. *Het Financieele Dagblad*, 17 oktober.
- Mulken, M. van & P.J. Schellens (2012). Over loodzware bassen en wapperende broekspijpen. Gebruik en perceptie van taalintensiverende middelen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 34(1), 26-53.
- Mulken, M. van & P.J. Schellens (2006). Overtuigend? Een stilistische analyse van persuasieve teksten. In H. Hoeken, B. Hendriks & P.J. Schellens (red.): *Studies in taalbeheersing 2*. Assen: Van Gorcum, 224-236.
- Noord, G. van (2006). At Last Parsing Is Now Operational. In P. Mertens, C. Fairon, A. Dister e.a. (red.): *TALN06. Verbum Ex Machina, Actes De La 13e Conference sur Le Traitement Automatique des Langues naturelles*. Leuven, 20–42.
- Norman, S., S. Kemper & D. Kynette (1992). Adults’ Reading Comprehension: Effects of Syntactic Complexity and Working Memory. *Journal of Gerontology* 47(4), 258-265.
- NOVA (2008). Hoe polariserend is het beleid van Ella Vogelaar? *NOVA*, 4 maart. <http://www.novavt.nl/page/detail/uitzendingen/5859>.
- NRC (2008). Dokter Spin helpt PvdA-ministers. *NRC Handelsblad*, 14 april.
- NRC (2007). ‘Dieptepunt’ in taalgebruik Kamer. *NRC Handelsblad*, 13 september.

- NU.nl (2008). Populisme? De methode-Pechtold werkt toch ook? *NU.nl*, 2 juli. <http://www.nu.nl/algemeen/1637479/populisme-de-methode-pechtold-werkt-toch-ook.html>.
- O'Halloran, K. (2008). The subconscious in James Joyce's 'Eveline': a corpus stylistic analysis that chews on the 'Fish hook'. *Language and Literature* 16(3), 227-244.
- Olders, D. (2008). Ik mag zeggen wat ik wil. Geert Wilders' retorische mythe. *Spanning* 10(2), 10-12.
- Onrust, M. (2013). *Vermijd de naamwoordstijl! Een onderzoek naar de houdbaarheid van een schrijfadvis*. Proefschrift VU Amsterdam. 's Hertogenbosch: Uitgeverij BOXPress.
- Onrust, M. (2005). Vermijd de Naamwoordstijl! Over stijladvies en retorica. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 27(3), 198-213.
- Onrust, M., A. Verhagen & R. Doeve (1993). *Formuleren*. Houten [etc.]: Bohn Stafleu Van Loghum.
- Oranje, J. (2009). Gun me nog wat tijd. *NRC Handelsblad*, 16 mei.
- Os, P. van (2009). 'Dorpsplein' ligt in de clinch met straatvechters. *NRC Handelsblad*, 10 januari.
- Ouden, H. den & M. Doorschot (2010). Overheidscommunicatie afstemmen op jongeren: experimentele evaluatie van een aansporing om te gaan stemmen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 32(3), 242-257.
- Parlementaire Taalgids (2010). *Parlementaire Taalgids en Redactieregels van de Dienst Verslag en Redactie*. Negende druk. Interne publicatie Dienst Verslag en Redactie, Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- Parool, Het (2007). Wilders wil niet praten over taal. *Het Parool*, 13 september.
- Pechtold, A. (2009a). Nederland als wegbereider van de 21ste eeuw. In P. van Dijk & M. Huibregtsen (red.): *De Publieke Zaak. Inspiratie voor meer dynamiek in de samenleving*. Amsterdam: Het financiële Dagblad/Uitgeverij Business Contact, 109-114.
- Pechtold, A. (2009b). Toespraak Alexander Pechtold op partijcongres in Breda, 7 november 2009.
- Pechtold, A. (2008). Congrestoespraak Alexander Pechtold, D66-congres, Rotterdam, 19 april 2008.
- Poole, B. (2010). Commitment and criticality: Fairclough's Critical Discourse Analysis. *Journal of Applied Linguistics* 20(2), 137-155.
- Proctor, K. & L. I-Wen Su (2011). The 1st person plural in political discourse – American politicians in interviews and in a debate. *Journal of Pragmatics* 43(13), 3251-3266.
- Rayson, P. (2009). WMatrix: a web-based corpus processing environment. Computing Department Universiteit van Lancaster. <http://ucrel.lancs.ac.uk/wmatrix/>.
- Rees, A. van (2005). Critical Discourse Analysis en retorische analyse. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 25(1), 87-97.

- Renkema, J. (2012). *Schrijfwijzer*. Vijfde editie. Amsterdam: Uitgeverij Boom.
- Renkema, J. (2004). *Introduction to Discourse Studies*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins.
- Renkema, J. (1981). *De Taal van 'Den Haag'. Een kwantitatief-stilistisch onderzoek naar aanleiding van oordelen over taalgebruik*. 's Gravenhage: Staatsuitgeverij.
- Roessel, A. van (2009). Steeds harder en wilder: de Islam in Wilders betoog. *De Groene Amsterdammer* 133(5), 30 januari.
- Rozendaal, E.J. (2009). Alexander Pechtold – ‘Als ik over tien jaar terugkijk, zal ik me afvragen wat ik nu heb gedaan’. *Provinciale Zeeuwse Courant*, 2 mei.
- Ruigrok, N., J. Schaper, K. Welbers e.a. (2013). Mediapoliticus van het Jaar 2013: Mark Rutte. *Nederlandse Nieuwsmonitor*. www.nieuwsmonitor.net.
- Rutte, M. (2013). Speech by the Prime Minister following the statement by Queen Beatrix in which she announced her abdication. 28 January.
- Sanders, J. (2009). De verdeling van verantwoordelijkheid tussen journalist en nieuwsbron. Vorm en functie van citaatmengvormen in journalistieke teksten. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 31(1), 1-17.
- Sanders, J. (2000). Tekstfunctie en perspectivering. In W. Spooren, T. Sanders & C. van Wijk (red.): *Samenhang in diversiteit. Opstellen voor Leo Noordman*. Katholieke Universiteit Brabant: Faculteit der Letteren, 115-136.
- Sanders, J. (1994). *Perspective in narrative discourse*. Proefschrift Katholieke Universiteit Brabant. Enschede: Copyprint.
- Sanders, J. & G. Redeker (1996). Perspective and the Representation of Speech and Thought in Narrative Discourse. In G. Fauconnier & E. Sweetser (red.): *Spaces, Worlds, and Grammar*. Chicago [etc.]: The University of Chicago Press.
- Sanders, J. & G. Redeker (1993). Perspectief in narratieve teksten. *Forum der Letteren* 34(2), 81-101.
- Sanders, T. & C. Jansen (2011). Begrijpelijke taal, Fundamenten en toepassingen van effectieve communicatie. In *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 33(3), 201-207.
- Sanders, T. & W. Spooren (2007). Discourse and text structure. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (red.): *Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford [etc.]: Oxford University Press, 916-943.
- Sanders, T. & W. Spooren (2002). Tekst en cognitie. In T. Janssen (red.): *Taal in gebruik. Een inleiding in de taalwetenschap*. Den Haag: Sdu Uitgevers, 111-129.
- Schaper & Ruigrok (2010). Het Mediapodium Wilders. *Nederlandse Nieuwsmonitor*. www.nieuwsmonitor.net.
- Schellens, P.J. (2006). 'Bij vlagen loepzuiver'. Over argumentatie en stijl in betogende teksten. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar Taalbeheersing van het Nederlands aan de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit Nijmegen op vrijdag 19 mei 2006. Nijmegen: Thieme MediaCenter.
- Schinkelshoek, J. (2007). Kamer, staak het 'potje ongegeneerd onbeschoft'. *Trouw*, 13 september.

- Scott, M. (2012). *WordSmith Tools*. Liverpool: Lexical Analysis Software. www.lexically.net/wordsmith.
- Semino, E. & M. Short (2004). *Corpus Stylistics. Speech, writing and thought presentation in a corpus of English writing*. Londen [etc.]: Routledge.
- Silfhout, G. van, J. Evers-Vermeul & J. Sanders (2012). Streven naar begrijpelijkheid, Gevolgen voor causaliteit in Bijbelvertalingen. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 34(1), 1-25.
- Simpson, P. (1993). *Language, Ideology and Point of View*. Londen [etc.]: Routledge.
- Simpson, P. & A. Mayr (2010). *Language and Power, A resource book for students*. Londen [etc.]: Routledge.
- Sitalsing, S. (2008). Kamer zoekt naar woorden om botheid PVV te pareren. *de Volkskrant*, 25 oktober.
- Sluis, M. (2008). Overleg met Antillen door ruzie afgelast; Brinkman mag Staten niet in. *NRC Handelsblad*, 8 januari.
- Snoeck Henkemans, A. F. (2008). De stijlfiguur praeteritio als middel om strategisch te manoeuvreren. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 30(2), 133-146.
- Snoeck Henkemans, F. & F. van Eemeren (2005). Stijl en overtuigingskracht. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 27(3), 169-171.
- Spek, J. van der, P. Frissen, R. Rouw e.a. (2009). Het gezicht van de staat. Een nieuw rijkslogo. *De Groene Amsterdammer* 133(24), 10 juni.
- Spooren, W. (1999). Teksten structureren: tekstlinguïstiek. In R. Dirven & M. Verspoor (red.): *Cognitieve inleiding tot taal en taalwetenschap*. Leuven [etc.]: Acco, 215-242.
- Spooren, W. & L. Degand (2010). Coding coherence relations: reliability and validity. *Corpus Linguistics & Linguistic Theory* 6(2), 241-266.
- Staal, H. (2009). 'Daar gaat Geert over.' Strak geleide PVV van Geert Wilders ontpopt zich tot klassieke oppositiepartij. *NRC Handelsblad*, 7 maart.
- Staal, H. & D. Stokmans (2008). Liberaal jihadist. Hoe Geert Wilders Geert Wilders werd. *NRC Handelsblad*, 29 maart.
- Starink, L. (2008). Heel het café wil dat het kabinet valt. *NRC Handelsblad*, 31 december.
- Steen, G.J., A.G. Dorst, J.B. Herrmann e.a. (2010). *A Method for Linguistic Metaphor Identification*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins.
- Stukker, N. & A. Verhagen (te verschijnen). *Stilistiek van het Nederlands*. Leiden: Leiden University Press.
- Swales, J. (1990). *Genre Analysis. English in Academic and Research Settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Telegraaf, De (2008a). Aangeschoten wild. *De Telegraaf*, 29 april.
- Telegraaf, De (2008b). Wil ik eigenlijk wel dat ambtenaren mij begrijpelijke brieven gaan schrijven? *De Telegraaf*, 16 juli.
- Tonnard, Y. (2011). *Getting an issue on the table. A pragma-dialectical study of presentational choices in confrontational strategic maneuvering in Dutch parliamentary debate*. Proefschrift Universiteit van Amsterdam. Alblasterdam: Haveka.

- Tonnard, Y. (2009). De redelijkheid van presentatiekeuzen: herhalingen in een parlementair debat. In W. Spooren, M. Onrust & J. Sanders (red.): *Studies in taalbeheersing 3*. Assen: Van Gorcum, 359-370.
- Toolan, M. (2014). The theory and philosophy of stylistics. In P. Stockwell & S. Whiteley (red.): *The Cambridge Handbook of Stylistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 13-31.
- Toolan, M. (2001). *Narrative: a critical linguistic introduction*. Tweede editie. Londen [etc.]: Routledge.
- Troonrede (1999). Troonrede Koningin Beatrix, 21 september.
- Trouw (2008). Hamer: Internationale wereld vliegt huiskamer in. *Trouw*, 18 september.
- Valk, G. (2007). 'Het koninkrijk van Allah zal er nooit komen.' Geert Wilders, leider van de Partij voor de Vrijheid, over de islam, de dubbele nationaliteit en het nieuwe kabinet-Balkenende. *NRC Handelsblad*, 24 februari.
- Velde, H. te (2003). *Het theater van de politiek*. Oratie Universiteit Leiden. Amsterdam: Wereldbibliotheek.
- Verdonk, P. (2006). Style. In K. Brown (red.): *Encyclopedia of Language & Linguistics*. Tweede editie. Deel 12. Oxford: Elsevier, 196- 210.
- Verhagen, A. (2008). Intersubjectivity and the architecture of the language system. In J. Zlatev, T.P. Racine, C. Itkonen e.a. (red.): *The Shared Mind. Perspectives on Intersubjectivity*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 307-331.
- Verhagen, A. (2007). Construal and perspectivisation. In D. Geeraerts & H. Cuyckens (red.): *Handbook of Cognitive Linguistics*. Oxford [etc.]: Oxford University Press, 48-81.
- Verhagen, A. (2005a). *Constructions of Intersubjectivity. Discourse, Syntax, and Cognition*. Oxford [etc.]: Oxford University Press.
- Verhagen, A. (2005b). Constructiegrammatica en 'usage based taalkunde'. *Nederlandse Taalkunde* 10(3/4), 197-222.
- Verhagen, A. (2002). Retorica en cognitie. In T. Janssen (red.): *Taal in gebruik. Een inleiding in de taalwetenschap*. Den Haag: SDU Uitgevers, 97-110.
- Verhagen, A. (2001a). *Checklist Nederlandse Stijlmiddelen*. Interne publicatie Opleiding Nederlandse Taal en Cultuur, Universiteit Leiden.
- Verhagen, A. (2001b). Subordination and discourse segmentation revisited, or: Why matrix clauses may be more dependent than complements. In T. Sanders, J. Schilperoord & W. Spooren (red.): *Text Representation. Linguistic and psycholinguistic aspects*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins, 337-357.
- Verhagen, M. (2011). Speech Maxime Verhagen op Partijcongres CDA. Partijcongres CDA, Den Haag, 2 april.
- Vis, K. (2011). *Subjectivity in news discourse. A corpus linguistic analysis of informalization*. Dissertatie Vrije Universiteit Amsterdam. Oosterwijk: Uitgeverij BOXPress.
- Vis, K., J. Sanders, & W. Spooren (2009). Subjectiviteit door de jaren heen: conversationalisatie in journalistieke teksten. In W. Spooren, M. Onrust & J. Sanders (red.): *Studies in taalbeheersing 3*. Assen: Van Gorcum, 405-418.

- Vismans, R. (2013). Aanspreekvormen in Nederlandstalige banneradvertenties. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 35(3), 254-276.
- Vismans, R. (2007). Aanspreekvormen in Nederlandse en Vlaamse personeelsadvertenties voor hoogopgeleiden. *Tijdschrift voor Taalbeheersing* 29(4), 289-313.
- Voerman, G. (2009). Winst PVV kan ook de doodsteek zijn. *NRC Handelsblad*, 11 juni.
- Vogelaar, E. (2007a). Speech minister Vogelaar tijdens een manifestatie over het Deltaplan Inburgering in Rotterdam, 3 december 2007.
- Vogelaar, E. (2007b). Toespraak tijdens de presentatie van de integratienota 2007, 13 november 2007, Nieuwspoor Den Haag.
- Vogelaar, E. & O. Bosma (2009). *Twintig maanden knettergek. Dagboek van een ministerschap*. Amsterdam: Uitgeverij Balans.
- Volkscrant, de (2008a). 'Jouw gedrag moet datgene weerspiegelen dat je zou willen dat anderen zouden doen.' *de Volkskrant*, 25 februari.
- Volkscrant, de (2008b). Niet doen, joh. Reportage Vrijheid van meningsuiting volgens Den Haag. *de Volkskrant*, 15 maart.
- Vossen, K. (2013). *Rondom Wilders. Portret van de PVV*. Amsterdam: Boom.
- Vossen, K. (2009). Hoe populistisch zijn Geert Wilders en Rita Verdonk? Verschillen en overeenkomsten in politieke stijl van twee politici. *Res Publica* 51(4), 437-465.
- Vrijzen, E. (2008). Dompteur van het Binnenhof. Waarom Geert Wilders de andere politieke partijen nodig heeft, en waarom de andere politieke partijen niet zonder Geert Wilders kunnen. *Elsevier* 64(6), 9 februari.
- Vuijsje, H. (2010). Deugt wel, deugt niet, deugt wel, deugt niet.... De Wildersstemmers zijn heel gemiddeld. *NRC Handelsblad*, 16 januari.
- Vukovic, M. (2012). Positioning in pre-prepared and spontaneous parliamentary discourse: Choice of person in the Parliament of Montenegro. *Discourse & Society* 23(2), 184-202.
- Wagendorp, B. (2008). Jan is weg. *de Volkskrant*, 18 juni.
- Weelden, D. van & W. Vandenbrink (2010). We zijn soms een zeurderig volkje. *Vrij Nederland*, 5 juni.
- Widdowson, H.G. (1998). The Theory and Practice of Critical Discourse Analysis. *Applied Linguistics* 19(1), 136-151.
- Wijnberg, R. (2010). Liever scoren dan eerlijk zijn. De politiek als wedstrijd. *De Groene Amsterdammer* 134(22), 9 juni.
- Wilders, G. (2009). Inbreng Geert Wilders debat crisismaatregelen, 26 maart 2009. <http://pvv.nl/index.php/7-nieuws/nieuws/1850-geert-wilders-wij-doen-niet-mee-aan-dit-schijn debat.html>.
- Wilders, G. (2007). Genoeg is genoeg: verbied de Koran. *de Volkskrant*, 8 augustus.
- Wilson, J. (1990). *Politically speaking: Pragmatic Analysis of Political Language*. Oxford: Blackwell.

- Wodak, R. (2006). Critical Linguistics and Critical Discourse Analysis. In J. Östman & J. Verschueren (red.): *Handbook of Pragmatics Online*. Amsterdam [etc.]: John Benjamins. DOI: 10.1075/hop.m.cri1.
- Wodak, R. & R. de Cilia (2006). Politics and Language: overview. In K. Brown (red.): *Encyclopedia of Language & Linguistics*. Tweede editie. Deel 9. Oxford: Elsevier, 707-719.
- Wolthuis, B. (2007). Het spelkarakter van het parlementaire debat. *Rechtsfilosofie & Rechtstheorie* 36(3), 12-33.
- Wynia, S. (2009). Vluchtheuvel voor de bezorgde elite. *Elsevier* 65(45), 7 november.

